

Panun pakinoita

KOULU KOSKEN RANNAL-LA, vanha lyseo, tulee nyt toimineeksi ummelleen 70 vuotta. Kun tässä on tullut sekä opittua että opetettuaakin Pokkitörmälä, tekee mieli viivähtää hetken lyseon kunnianarvoisissa suojissa.

Rehtori Antti Jauhon, suuresti kunnioittamamme ankaran mutta oikeudenmukaisen opettajan, rehtorikausi alkoi sinä samana syksynä, kun minä ensimmäiset niittyleinikkiä Linnaasaarelta hain lähempää tutustelua varten lyseon suojissa. "Syysaamu kirpeä koittaa..." niinhän se Veikko Antero oli laulanut! Oltiin ison koulun poikia ja se oli jotain se. Muistan vieläkin, millä äänenpainolla perheystävämme ja tuleva vaativa opettajani lehtori Jussi Markkanen edellskeväänä uutta lyseolaista onnittelivat kevät-tutkimuksen onnellisen läpäisemisen jälkeen. Kun koulua sitten yhdeksän vuotta hiellä ja vai-valla kävi, ehti tuona aikana tapahtua paljon muutakin kummaa kuin se, että pojan-nallikka kasvoi pituutensa puolesta täydeksi miehenruipeloksi. Ehti vain! Niin monta tuskan hikeä kuin otsasta puser-

tuikin, niin myönteiseksi jäi yleisluisto vanhasta koulusta, jonka antama pohja muodostui kutakelpoiseksi kivijalaksi elämän koulua varten. Sille sitä sitten on yritetty rakentaa ja rakennetaan, aina välillä laastia itse kivijalkaanakin rop-sauttaen.

Kuten lehtemme historiikista ilmenee, on meitä lysejolaisia lähtenyt maailmalle toinenkin tuhat ja pokkitörmäläisyys-temme hyvin muistamme, sedistä vanhimmatkin, saati viimeke-väiset. Tätä tämäsyyksistä vuosipäivää ei ole ollut tarkoi-tus sen kummemmin juhla, tiemmä, mutta sensijaan kai on tarkoitusta pitää pidot sitten, kun kolme neljännesvuosisataa tulee täyteen viiden vuoden kulut-tua. Lyseon eri ylioppilasuosikerrat ovat ahkeranpuoleisesti pitäneet erilaisia kymmenvuo-tismuistopäiviään, kuluneena kesänä niinkuin aikaisemmin-kin. Sellaisten poikajoukkojen kokoontuessa on reporterit joukkoon työntäytyneenä itse-kin joutunut viettämään unoh-tumattomia muistohetkiä. Mut-ta suurta lyseon juhlaa ei ole pidetty sitten vuoden 1933, jol-loin tässä vielä oltiin koulupoi-

kia ja jäätiin itse pääjuhlan ul-kopuolelle.

1933 ilmestyi lyseon kaunis ja asiallinen oppilasmatrikkeli erinomaisena jatkona ja täydennysenä edeltäjälleen suomalaisen yksityislyseon matrikkelille. Siitä on siis kokonaista 20 vuotta. Ilmestyykö uusi matrikkeli viiden vuoden kulut-tua? Jos niin on tarkoitus, niin olisi työn oltava sitä var-ten jo käynnissä ja jollei sattumalta olisi vielä, niin käyntiin olisi pantava. Lyseolaiset ovat hajaantuneet ympäri suuren maailman Amerikkoja ja Austraalia myöten, taivaan-rannoille ja rantojen taa — legio myös viimeisen rajan taa... Tietojen kerääminen, täyden-täminen edellisen matrikkelin osalta, täydellisten henkilötietojen hankkiminen tuon jäl-keen koulunsa jättäneistä tu-hansista oppilaista, elävistä niin kuin kulleista — siinäpä urakka, joka ei nykyaikaisten-kaan postiyhteyksien sallimissa rajoissa äkikseltään käy. Sano malehtimies niinkuin moni muukin mies tietää tällaisen matrikkelin käyttöarvon. Sitä-paitsi se on omistajalleen arvo-kas muistojen kirja, jonka merkitys kasvaa ikävuosien kas-vaessa. Matrikkeliä siis odote-taan samanaikaisesti kuin kut-sua 75-vuotisjuhlille.

Mutta vähän väliä tapaan koulutovereita ja muita lyseo-laisia, jotka kyselevät onko sitä

mitä "Vanhat lyseolaiset ry:tä". No — "ry" se lienee, mutta muutahan ei olekaan. Anihar-va edes tiennee, että tällainen Oulun lyseon entisten oppilai-den yhdistys yleensä on perus-tettukaan. On se kuitenkin, luullakseni 1939, koska se ei eh-tinyt perustamiskokousta pit-temmälle. Sitä kaivataan kuit-tenkin kovasti. Muistan kuin-ka tämä asia pari vuotta sitten oli äskettäin edesmenneen rehtori ja tohtori A. A. Parvelankin sydämellä, vaikkei hän itse ol-lutkaan Oulun lyseon koulutta-ma. Opettajat joutuvat var-masti monasti toteamaan täl-laisen yhdistyksen puutteesta aiheutuvat vaikeudet, kun vä-häisiä koulustipendejä lukuun-ottamatta ei ole mitään, millä vaikeuksiinkin — henkisiin niinkuin aineellisiin — joutu-neita tuettaisiin. Siinä olisi kyllä työtä vielä yhdelle yhdis-tykselle tässä tasavallassa!

Ajatelkaamme nyt esimerkik-si mikä määrä yhteiskuntamme elämään aivan ratkaisevasti-kin vaikuttaneita persoonallisuuk-sia on lähtenyt lyseon pulpet-tien äärestä. Heitä oli tasaval-lan presidentti Kyösti Kallio, niinkuin oli edeltäjälyseon poi-ka tasavallan ensimmäinen presidentti K. J. Ståhlberg. Ko-ko Suomen kansalle ovat tuttu-jen monien muidenkin lyseolais-ten valtiomiesten nimet, sellai-set kuin pääjohtaja Jalmar Ca-strénin, professori **Julio Suni-**

lan, ylijohtaja J. H. Vennolan ja ministeri Tyko Reinikan. Kan-sa tuntee ja tunnustaa monet muutkin nimenomaisesti virka-miehinä ansioituneet yhteis-kunnan palvelijat, joista mainittakoon molemmat viimei-simmät läänimme päät valtio-neuvos E. Y. Pehkonen ja maa-herra Kalle Määttä. Diplomaa-teista on tunnetuin ministeri Aaro Pakaslahti. Nimenomai-esti kirkon miehinä tunnetuis-ta mainittakoon piispa Väinö Malmivaara, professori Paavo Virkkunen, rovasti Eino Virk-kula, rovasti Yrjö Simelius. Yli-opistomiehiä, opettajia ja tutki-joita, on suuri liuta: kansleri J. G. Granö, professorit Kyösti Haataja, Iivari Leiviskä, Antti Pietilä, Frans Aima, Jaakko Ke-ränen, Seth Wichman, Aarno Maliniemi, K. S. Laurila. Mui-na hengen miehinä, toiset ni-menomaisesti tutkimustyön hil-jaisina suuruurastajina, tunne-taan rovasti Tuomo Ikonen, lehtori Lauri Lounela, rehtori Antti Jauho, aatteen miehinä maisteri Väinö Kokko ja pastori Martti Simojoki, monipuolisina käytännön miehinä lääkintö-neuvos Ali Ervasti ja kauppa-neuvos Hemming Åström, monia muita neuvoksia mainitse-matta. Sotilaista on ainakin kaksi kohonnut kenraaliksi, ni-mittäin Aarne Heikinheimo ja Erkki Raappana. Sanomalehti-miehenä lie kuuluisin päätöi-mittäjä, maisteri Vieno Tuomi-

koski. Radio on tehnyt tunne-tuksi fil. tri Ilmari Heikinhei-mon nimen.

Luovan työn tekijät ovat kir-joittaneet monta kaunista si-vua koulun perinteiden histo-riaan. Säveltäjistä tunnetuin on professori Leevi Madetoja, kapellimestareista Martti Simi-lä, taitelijoista H. Ahntela eli metsänhoitaja Einar Reuter, Väinö Tiger, Matti Visanti ja Toivo Talvi, nuoremmasta pol-vesta Pentti Koivisto. Ja kir-jailijoita on sitten juuri niin paljon kuin lyseon perinteille sopiikin: Eino Leino, Juhani Siljo, korpimaisteri Ilmari Kianto, akateemikko V. A. Kos-kenniemi, fil. tohtorit Aaro Hel-laakoski, Auk. Oravala ja Ra-fael Engelberg, professori Eino Railo, kirkkoherra Arvi Järven-taus, ~~tohtori~~ Koskimaa, Kyösti Viikuna, Jaakko Tervo, K. A. Järventaus, maisterit L. F. Ro-sendal, Erkki Kivijärvi ja Yrjö Karilas, nuoremmasta polvesta Matti Hälli ja Lauri Lammin-mäki. Tähän kirjailijajouk-koon haluan liittää myös mai-sterin muinaisten kerääjän ja "sanomalehtikirjailijan" J. V. Claudelinin, monin monia mui-ta tässä mainitsematta — vii-meisen matrikkelin jälkeenkin kun on jo suuri joukko julkisiin aseisiin nousseita.

Kukapa nyt pukkaa "Vanhat lyseolaiset" toiminnan alamä-keen?